

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 07.06.2022).
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 07.06.2022).

Ключові слова: адміністративне судочинство, апеляційний перегляд, ухвала, суд першої інстанції, оскарження.

Key words: administrative proceedings, appellate review, decision, court of first instance, appeal.

УЛОЖЕНКО ВАДИМ МИКОЛАЙОВИЧ

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
старший викладач кафедри адміністративного та фінансового права,
кандидат юридичних наук*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В ХХІ СТОЛІТТІ

Формування та розвиток системи вищої освіти в Україні забезпечується спеціальним законодавством про освіту та про вищу освіту, яке, своєю чергою, є результатом реалізації положень стратегічних (програмних) документів, що розробляються уповноваженими органами державної влади з урахуванням усталених світових тенденцій, викликів та загроз. Так, у 1993 р. Постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896 був затверджений перший такий документ – Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття») [1], головною метою якої проголошено визначення стратегії розвитку освіти в Україні на найближчі роки та перспективу ХХІ ст., а одним із стратегічних завдань у сфері вищої освіти – піднесення на рівень досягнень розвинених країн та інтеграцію у міжнародне науково-освітнє середовище. Згідно із затвердженими Заходами щодо реалізації цієї програми реформування у сфері освіти планувалося провести впродовж 1993–2005 рр. [1].

Згодом в Національній доктрині розвитку освіти, затвердженій Указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002 [2], наголошувалося на пріоритетності розвитку освіти і науки через посилення низки сучасних цивілізаційних тенденцій, пов'язаних із глобалізацією, переходом до постіндустріального, інформаційного суспільства тощо. Заходи з її реалізації згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2002 р. № 1223 були розраховані на 2002–2004 рр. Надалі основні напрями реалізації концептуальних ідей та

поглядів щодо розвитку освіти, визначені в Національній доктрині розвитку освіти, були конкретизовані в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, затвердженій Указом Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013 [3]. Як зазначається в цьому програмному документі, стратегія розвитку вітчизняної системи освіти має формуватися відповідно до інтеграційних та глобалізаційних процесів, вимог переходу до постіндустріальної цивілізації, забезпечивши таким чином стійкий розвиток країни в першій половині XXI ст. та інтегрування національної системи освіти в європейський та світовий освітній простір.

Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року та план заходів щодо її реалізації, затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.09.2013 р. № 686-р, наразі викликають найбільший інтерес, оскільки їх виконання було заплановано до кінця минулого року. Згідно з цією Стратегією питання удосконалення сфери вищої освіти залишилися актуальними, а їх вирішенню перешкоджало чинне на той час законодавство про освіту – станом на середину 2013 р. його основу становили Закони України «Про освіту» від 23.05.1991 р. № 1060-XII та «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р. № 2984-III. Тому серед основних напрямів реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року було визначено прийняття нових редакцій цих законів, що відбулося у 2014–2017 рр.

З нашого погляду, зазначені вище стратегічні (програмні) документи мають низку спільних рис. Це, зокрема, декларативність викладених в них намірів, які роками не отримували ані підзаконного нормативно-правового, ані фінансового забезпечення. Яскравим прикладом стосовно зазначеного є проголошення створення дослідницьких університетів в Україні. Про необхідність інтенсифікації наукових досліджень у закладах вищої освіти мова йшла в Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») (1993 р.) [1], Національній доктрині розвитку освіти (2002 р.) [2], хоча в цих документах ще не вживався термін «дослідницький університет», а згодом – у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013 р.) [3]. Очікувалося, що активізація науково-дослідної діяльності призведе до перетворення потужних закладів вищої освіти на дослідницькі університети. Проте й досі не затверджено нову редакцію Положення про дослідницький університет, що, на нашу думку, можна пояснити, з одного боку, неготовністю університетів до здобуття такого статусу, що, своєю чергою, зменшує пріоритетність даного документа для Кабінету Міністрів України, а з іншого, – наявністю з 22.12.1998 р. дієвого механізму визнання наукового рівня закладу вищої освіти (наукова установа, якій надається підтримка держави, національний науковий центр), передбаченого законодавством України про наукову і науково-технічну діяльність [4]. Остаточне розв'язання цього питання, враховуючи вживання терміну «дослід-

ницький університет» в Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки [5], очевидно попереду.

Іншою спільною рисою є відсутність належного контролю за виконанням заходів з реалізації стратегічних (програмних) документів розвитку освіти, хоча така практика спершу напрацьовувалася. Так, на перших парламентських слуханнях з питань освіти від 17.02.1995 р. також обговорювалися питання виконання Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»). Учасники тих слухань констатували відсутність умов для її виконання, наявність фактів порушення прав громадян на здобуття освіти, повільне оновлення змісту освіти, необхідність удосконалення мережі закладів освіти різних форм власності, неналежний рівень кадрового забезпечення освіти і науки та інше [6].

Подальший розвиток національної системи вищої освіти залежить від нового стратегічного документа, адже, як зазначає В. Г. Кремень, «найголовнішою і найскладнішою проблемою нарощування інтелектуального потенціалу суспільства і особистості є проблема визначення стратегії розвитку вищої освіти» [7, с. 100]. Зважаючи на потребу в адекватній глобальним викликам XXI ст. стратегії розвитку вищої освіти Президент України Указом «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» від 03.06.2020 р. № 210/2020 [8] доручив Кабінету Міністрів України забезпечити розробку стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 рр., визначивши її основні цілі та пріоритети з урахуванням глобальних тенденцій світової економіки, та затвердити до 01.11.2020 р.

Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 13 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII [9] розробка стратегії розвитку вищої освіти покладена на Міністерство освіти і науки України. Зокрема, 07.08.2020 р. Міністерство освіти і науки України повідомило про початок розробки проекту Стратегії розвитку вищої освіти на 2021–2031 рр. робочою групою у складі 93 фахових експертів [10], а 25.09.2020 р. – про його громадське обговорення, яке тривало до 25.10.2020 р. [11], з подальшим доопрацюванням проєкта з урахуванням отриманих пропозицій та зауважень. Підготовлений проєкт не був затверджений до встановленої в Указі Президента України від 03.06.2020 р. № 210/2020 дати і впродовж 2021 р. це питання не актуалізувалося. Загалом текст проєкту Стратегії розвитку вищої освіти на 2021–2031 рр. свідчить про те, що набуття ним офіційного статусу обумовить внесення суттєвих змін до чинного законодавства про освіту, що слугуватиме подальшому інституційному розвитку національної системи вищої освіти.

Наразі маємо констатувати, що новий стратегічний (програмний) документ – Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки вже схвалений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р [5] разом з операційним планом реалізації у 2022–2024 рр. Цей програмний документ визначає пріоритети у розвитку

системи вищої освіти на найближче десятиліття й орієнтований на період входження України до Європейського Союзу. На думку фахівців Міністерства освіти і науки України, цілі та завдання Стратегії є детальною дорожньою картою для відбудови та реформування системи вищої освіти у післявоєнний період [12].

Серед позитивних зрушень в організації впровадження даної Стратегії, у порівнянні з попередніми подібними документами, є поетапна розробка операційного плану її реалізації на 2022–2024, 2025–2028 та 2029–2032 рр. та зобов'язання Міністерства освіти і науки України подавати Кабінету Міністрів України щорічний звіт до 1 квітня про хід реалізації Стратегії, що дозволить здійснювати у разі необхідності коригування наступних операційних планів та щорічний контроль за виконанням запланованих заходів.

Список використаних джерел:

1. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»): Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>
2. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>
3. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>
4. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#top>
5. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>
6. Про рекомендації учасників парламентських слухань про стан освіти в Україні: Постанова Верховної Ради України від 17.02.1995 р. № 72/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/72/95-%D0%B2%D1%80#top>
7. Кремень В. Г. Освіта і наука. Шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи). Київ : Грамота, 2003. 216 с.
8. Про вдосконалення вищої освіти в Україні: Указ Президента України від 03.06.2020 р. № 210/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/210/2020#top>
9. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#top>
10. У МОН стартувала розробка проекту Стратегії розвитку вищої освіти на 2021–2031 р. – долучитись можуть усі охочі / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/u-mon-startovala-rozrobka-proyektu-strategiyi-rozvitku-vishoyi-osviti-na-2021-2031-rr-doluchitis-mozhut-usi-ohochi>
11. МОН пропонує для громадського обговорення проект Стратегії розвитку вищої освіти України / Міністерство освіти і науки України.

URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-strategiyi-rozvitku-vishoyi-osviti-ukrayini>

12. Опубліковано Стратерію розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>

Ключові слова: вища освіта, заклад вищої освіти, стратегія розвитку вищої освіти, Міністерство освіти і науки України, Кабінет Міністрів України.

Key words: higher education, institution of higher education, higher education development strategy, Ministry of Education and Science of Ukraine, Cabinet of Ministers of Ukraine.

ЧАЛИК ВАДИМ РОМАНОВИЧ

*Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Останнім часом в Україні все гостріше ставиться питання про реформу судової влади в контексті євроінтеграції. Безумовно, проведення такої реформи стає необхідним, оскільки у своєму нинішньому вигляді існуюча судова система все більше демонструє свою неефективність і по суті стала гальмом на шляху демократичної трансформації суспільства. Саме тому розгляд сучасного стану та перспектив розвитку адміністративного судочинства в Україні є одним з актуальних завдань як в теорії, так і на практиці.

Одним з основних завдань на сучасному історичному етапі розвитку України є побудова незалежного та справедливого правосуддя, без чого неможливим є утвердження правової та демократичної держави, проведення будь-яких правових, економічних та соціальних реформ [1, с. 67].

Позитивним на шляху проведення судової реформи було прийняття Закону України «Про забезпечення права на справедливий суд», завдяки якому було реформовано Вищу раду юстиції, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України, посилено гарантії незалежності суддів, деталізовано їхні права і обов'язки, удосконалено дисциплінарні процедури та передбачено механізми для оновлення судової системи через процедуру кваліфікаційного оцінювання суддів. Закон також забезпечив відновлення ролі Верховного Суду України як найвищого судового органу та вдосконалив механізми однакового застосування норм права, зокрема через погодження правових позиції між палатами ВСУ.

30 вересня 2016 р. зміни до Конституції України в частині правосуддя набули чинності, що ознаменувало початок нового етапу конститу-